

Нормативно-правова база

Попередження насильства

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» №2229 від 7 грудня 2017 року.
2. Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №658(п.39-41).
3. Наказ МОН України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами» від 02.10.2018 №1047.
4. 4. Лист МОН України від 07.08.2018 №1/9-486 «Про деякі питання організації в закладах освіти виховної роботи щодо безпеки й благополуччя дитини у 2018/2019 навчальному році».
5. 5. Лист Міністерства соціальної політики України від 29.12.2018 №27/0/2-19/57 «Про постанову Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 №800» та методичні рекомендації щодо реалізації постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» від 03.10.2018 №800 .
6. 6. Спільний наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 №564/836/945/577 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його чинення» – (форма повідомлення)

Булінг

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)» від 18 грудня 2018 року №2657 –VIII»
2. Лист МОН України від 29.01.2019 № 1/9-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)» від 18 грудня 2018 року №2637 –VIII» (управлінський та просвітницький підхід).

Профілактика правопорушень

1. Лист МОНУ України від 28.01.2019 №1/9-849 «Щодо профілактики кримінальних правопорушень серед неповнолітніх».
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. №684 «Про затвердження порядку ведення обліку дітей шкільного віку та учнів»

Булінг.

Законодавчі механізми протидії цькуванню у закладі освіти

З 19 січня 2019 року набирає чинності Закон України від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» (далі – Закон)

Захист прав дітей у закладах освіти у контексті “булінгу”

Законом вводиться в українське законодавство термін “булінг” (цькування), який визначається як моральне, або фізичне насильство, агресія, у будь-якій формі, або будь-які інші дії, вчинені з метою викликати страх, тривогу, підпорядкувати особу своїм інтересам, що мають ознаки свідомого жорстокого ставлення.

Так, новим п. 3-1 ч. 1 ст. 1 Закону України “Про освіту” до типових ознак цькування віднесено:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Механізми протидії булінгу

Запроваджуються й механізми протидії булінгу, серед яких (зміни, зокрема, до ст.ст. 26 та 64 Закону України “Про освіту”:

- затвердження планів протидії булінгу,
- розгляд заяв про випадки булінгу та відкритий доступ на сайтах навчальних закладів до цієї інформації.

Так, згідно зі змінами до ч. 2 ст. 30 Закону України “Про освіту” заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов’язані забезпечувати на своїх веб-сайтах (у разі їх відсутності – на веб-сайтах своїх

засновників) відкритий доступ і до такої інформації та документів (розширено відповідний перелік), як:

- правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;
- план заходів, спрямованих на запобігання та протидіюбулінгу (цькуванню) в закладі освіти;
- порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
- порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

Крім того, змінами до ст. 73 Закону України “Про освіту” освітньому **омбудсмену надається право:**

- здійснювати перевірку заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти, повноту та своєчасність заходів реагування на такі випадки з боку педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, керівництва та засновника закладу освіти;
- аналізувати заходи для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

Адмінвідповідальність за булінг

Водночас новою ст. 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення встановлено відповідальність за здійснення булінгу. Так, цькування учасника освітнього процесу, тобто вчинення щодо нього діянь, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі з застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, – тягне за собою накладення штрафу **від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 850 до 1700 грн) або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.**

Цькування, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адмінстягнення, – накладення штрафу **від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 до 3400 грн) або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин.**

Булінг, вчинений малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, -тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, **від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 850 до 1700 грн) або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.**

Булінг, вчинений групою осіб або повторно протягом року після накладення адмінстягнення, вчинений малолітньою або неповнолітньою особою віком від 14 до 16 років, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, **від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 до 3400 грн) або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин.**

При цьому неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу каратиметься накладенням штрафу **від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 850 до 1700 грн) або виправними роботами на строк до 1 місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.**

Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, – 19 січня 2019 року (опубліковано: "Голос України" від 18.01.2019 року № 11)